

Uredništvo - upravitelj: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004
Mesečna naročnina 18 lit., za inozemstvo 31.50 lit.
Ček, rač., Ljubljana 10.450 za naročnino in 10.349 za inserate
Izključna pooblaščenka za domače in inozemske oglase: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

SLOVENE

SEPTEMBER 1943

14
TOREK

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

SLOVENCII SLOWENEN!

Vodja Velikonemškega Reicha je izdal, prisiljen po podlem izdajstvu italijanske kraljeve hiše in maršala Badoglia, nemški vojski ukaz, v obrambo Evrope in v varstvo Reicha vzeti Vašo domovino v svoje močno varstvo.

Stavljam Vam vsem poziv, da ohranite red in mir in ne zapustite Vaših delovnih mest. Nobenemu se ne bo pripetilo gorje, ako se bo pokoraval potrebnim naredbam.

Vsakdo mora iti za svojim poslom.

Javna prometna sredstva so naprej v pogonu.

V obratih se dela naprej.

Prepoved izhoda od 20. ure do 6. ure ostane v veljavi.

Prepoved vožnje s kolesi velja dalje.

Določila zračne obrambe se morajo izvesti najtočneje!

Ropanje se kaznuje s smrtjo.

Varnostni organi so odgovorni za mir in red.

Pokoravajte se torej naredbam vojaških službenih mest!

Tako služite najbolje Vaši domovini in se obvarujete pred hudim.

Ljubljana, 10. septembra 1943.

Poveljnik nemških vojnih odredov:

GENERAL RAAPKE, s. r.

DODATNA NAREDBA

MESTNEGA KOMANDANTA

1. Kdor je še v posesti orožja kakršne koli vrste, ali si je pridobil orožje od italijanskih oboroženih sil, ga mora nemudoma oddati na mestnem poveljstvu.

Tomanova ulica št. 8.

2. Zbiranje več kot 5 (pet) oseb na javnih cestah in trgih je do nadaljnjega prepovedano.

3. Za zborovanja vsake vrste v zaprtih prostorih je potrebno dovoljenje mestnega komandanta.

4. Poslušanje drugih radijskih oddajnih postaj kakor nemških in hrvaških se kaznuje s smrtjo.

5. Razširjanje neresničnih vesti in letakov vsake vrste, prav tako mazanje sten in hodnikov je prepovedano.

MESTNI KOMANDANT.

DER STADTKOMMANDANT.

SLOVENI!

Il Capo del Grande Reich germanico costretto dal vergognoso tradimento della Real Casa italiana e del Maresciallo Badoglio, ha dato ordine alle forze germaniche di prendere la vostra patria sotto la sua forte egida per la difesa dell'Europa e per la sicurezza del Reich.

Indirizzio a voi tutti l'appello di mantenere l'ordine e la tranquillità e di non abbandonare i vostri posti di lavoro.

A nessuno succederà nulla di male se si sottoporra agli ordini necessari. Ognuno deve restare al proprio posto di lavoro.

I mezzi di trasporto pubblici continuano a funzionare.

Ogni attività prosegue.

Permangono in vigore il divieto di circolare dalle ore 20 alle 6.

Permangono in vigore il divieto della circolazione in bicicletta.

Le disposizioni relative alla protezione antiaerea devono essere rigorosamente osservate.

Il saccheggio viene punito con la morte.

Gli organi di sicurezza sono responsabili dell'ordine e della tranquillità.

Seguite dunque gli ordini dei rap-

Der Führer des Grossdeutschen Reiches hat, gezwungen durch den schmählichen Verrat des italienischen Königshauses und des Marschalls Badoglio, der deutschen Wehrmacht den Befehl erteilt, zum Schutze Europas und zur Sicherung des Reiches Eure Heimat in ihre starke Obhut zu nehmen.

Ich richte an Euch alle den Appel, Ordnung und Ruhe zu bewahren und Eure Arbeitsplätze nicht zu verlassen.

Es wird niemandem ein Leid geschehen, wenn er sich den notwendigen Anordnungen fügt.

Jeder hat seiner Arbeit nachzugehen.

Die öffentlichen Verkehrsmittel laufen weiter.

In den Betrieben wird weitergearbeitet.

Das Ausgehverbot von 20 Uhr bis 6 Uhr bleibt aufrecht.

Das Radfahrverbot bleibt aufrecht.

Die Luftschutzbestimmungen sind strengstens einzuhalten!

Plünderungen werden mit dem Tode bestraft.

Die Sicherheitsorgane sind verantwortlich für Ruhe und Ordnung.

Befolgt daher die Anordnungen der Dienststellen der Wehrmacht!

Ihr dient damit am besten Eurer Heimat und bewahrt Euch vor Unheil!

Laibach, 10. September 1943.

Der Befehlshaber der deutschen Truppen

gez.: GENERAL RAAPKE

Zusätzliche Anordnung des Stadtkommandanten

1. Wer noch im Besitze von Waffen aller Art ist, oder sich solche durch die italienische Wehrmacht beschafft hat, hat diese unverzüglich auf der Stadtkommandatur

Tomanova ulica Nr. 8

abzugeben.

2. Ansammlungen von mehr als 5 (fünf) Personen auf öffentlichen Strassen und Plätzen sind bis auf weiteres verboten.

3. Versammlungen in geschlossenen Räumen jeglicher Art bedürfen der Genehmigung des Stadtkommandanten.

4. Das Abhören anderer als deutscher und kroatischer Sender wird mit dem Tode bestraft.

5. Die Verbreitung von falschen Nachrichten und von Flugzetteln jeder Art, sowie das Beschriften von Wänden und Bürgersteigen ist verboten.

DER STADTKOMMANDANT.

presentanti della forza militare in servizio.

In tal modo servite nel modo migliore in vostra patria e vi preserverete dai mali.

Lubiana 10 settembre 1943.

Il Comandante delle Truppe Germaniche:

GENERALE RAAPKE m. p.

Ordinanza aggiuntiva del Comandante della città

1) Chi è ancora in possesso di armi d'ogni genere o se le è procurate attraverso le FF. AA. italiane deve consegnarle immediatamente al comando di città in

via Tomanova No. 8.

2) Assembramenti di più di cinque persone sulle pubbliche strade e sulle piazze sono proibiti fino a nuove disposizioni.

3) Riunioni in locali chiusi di qualsiasi natura sono sottoposte all'approvazione del Comandante di città.

4) L'audizione di trasmissioni diverse da quelle tedesche e croate sono punite con la morte.

5) È proibita la diffusione di false notizie, di volantini di ogni genere come pure l'imbrattare delle pareti e dei marciapiedi.

IL COMANDANTE DELLA CITTA'

Führerjeve besede nemškemu ljudstvu

Führer je svojemu narodu jasno razložil zakulisno delovanje Mussolinijevih domačih nasprotnikov, ki so z vsemi sredstvi skušali zrahljati zavezniške vezi z Nemčijo in so nazadnje pahili v pogubo Italijo, zraven pa zapravili njeno čast

Führerjev glavni stan, 10. septembra. Führer je imel v petek zvečer iz svojega glavnega stana na nemški narod naslednji nagovor, ki so ga prenašale vse oddajne postaje:

Oproščen težkega bremena že dolgo nas težkega pričakovanja smatram, da je prišel sedaj trenutek, ko zopet lahko govorim nemškemu narodu, ne da bi se moral pred seboj ali pred javnostjo zatekati k lažem. Zlom Italije, ki je nastopil, se je mogel že davno pričakovati, ne zaradi pomanjkanja primernih italijanskih možnosti za uspešnejšo obrambo ali zaradi izostanka potrebne nemške pomoči, temveč zaradi odpovedi ali boljše zaradi pomanjkanja volje onih elementov, ki so sedaj za zaključek svoje načrtne sabotaže povzročili kapitulacijo. Kajti samo to, za čimer so ti moške že leta stremeli, je bilo sedaj izvršeno: prehod italijanskega državnega vodstva od z Italijo zvezanega Reicha k skupnemu sovražniku.

Ko sta Anglija in Francija v septembru l. 1939. napovedali Nemčiji vojno, bi bila Italija na osnovi pogodb prisiljena, da se takoj solidarizira z Nemčijo. Ta solidarnost pri tem ni temeljila samo na dolobah pogodb, temveč tudi na usodi, ki so jo sovražniki za bodočnost namenili tako Nemčiji kakor Italiji.

Italija je šla v vojno prostovoljno

Znano je, da je bil Mussolini trdno odločen odrediti v Italiji — v skladu s pogodbami — takojšnjo mobilizacijo. Iste sile, ki so sedaj povzročile kapitulacijo, so uspele v avgustu 1939, da so preprečile vstop Italije v vojno. Kot vodja nemškega naroda sem moral imeti razumevanje za te izredne notranje težkoče Duceja. Zaradi tega nisem niti takrat, niti kasneje šli Italije k izpolnitvi zavezniških dolžnosti. Nasprotno, pustil sem italijanski vladi proste roke, da sploh ne vstopi v vojno, ako pa vstopi, da stori to v trenutku, ki je njej ugoden in ki ga je lahko popolnoma svobodno določila. V juniju 1940 se je Mussoliniju posrečilo ustvariti notranje pogoje za pristop Italije ob stran Reicha.

Borba na Poljskem je bila v tem času prav tako že odločena kakor ona na Norveškem in ona proti Franciji in pro-

ti z njo zvezanim angleškim armadam na celini. Kljub temu sem moral biti Duceju hvaležen za njegov pristop, o katerem mi je bilo znano, da je bil izveden kljub izrednim težkočam v notranjosti, ne proti italijanskemu narodu, temveč samo proti gotovim krogem. Od tega časa sta stali Nemčija in Italija skupno v borbi; na mnogih bojiščih se je skupno prelivala kri; ni bilo sekunde, da bi z Ducejem dvomila, da bo izid te borbe odločilen za biti in ne biti naših narodov. Zaradi tega je Nemčija, ki je bila sama v najtežjem boju, pomagala svojemu zavezniku do skrajnih mej možnosti.

Neizbrisne Rommelove zasluge

Mnoge ponudbe za našo podporo so vojaški oblastniki Italije takoj od začetka naprej ali sploh odklanjali, ali jih sprejemali pod pogoji, ki so bili neizpolnjeni. Ob primernem času bodo javnosti podane osnove, s katerih bo razvidno, kaj vse je Nemčija v skupni usodni borbi prispevala za svojega zaveznika in bila pripravljena prispevati tudi dalje. Nemški vojak sam pa je tudi na teh skupnih bojiščih pokazal zadržanje, ki ga povsod odkljuje, kajti brez njegovega posega bi bila Severna Afrika izgubljena za Italijo že v zimi 1940-41. Ime maršala Rommela je za večne čase združeno s tem nemškim delom. Ko se je spomladi 1941. Nemčija odločila Italiji pomagati na Balkanu tega ni storila, da bi izvedla kake lastne namere, temveč le, da bi prispevala na pomoč zavezniku in odstranila nevarnost, ki je bila sprožena po njegovem postopanju in ki je naravno ogražala tudi Nemčijo. Nemčija je doprinesla te žrtve skoraj v istem trenutku, ko je imela zaradi vsako uro pričakovanega boljševega velikega napada proti vsej Evropi več kot dovolj lastnih skrbi. Kri številnih rojakov je zapečatila zavezniško zvestobo nemškega naroda.

Nemški Reich in jaz kot njegov vodja pa smo mogli tako postopati samo v zavestnem dejstvu, da je stal na čelu italijanskega naroda eden najpomembnejših mož, ki jih je rodila novejša doba, največji sin italijanske zemlje po propadu antičnega sveta. Njegova brezpogojna zvestoba je dajala skupni zvezi pogoje za obstanek. Njegovo odstranitev, prizade-

jane mu nečastne žalitve bodo bodoče generacije italijanskega naroda občutile kot največjo sramoto.

Saboterji na delu

Zadnji trenutek, ki je sprožil že davno sklenjeni državni udar, je bila Ducejeva zahteva po razširjenih pooblastilih za uspešno vodstvo vojne. Najstrožji ukrepi proti odkritim in skritim sabotermu vojevanja, proti nazadnjaskim sovražnikom socialne pravičnosti in s tem odporne sile italijanske narodne skupnosti, naj bi služili temu cilju. Mussolini je hotel še v zadnji minuti izločiti zahrbtno sovražnike italijanskega naroda v borbi za biti ali ne biti, da bi zagotovil bodočnost Italije. Razumljiva je bolelost, ki sem jo občutil osebno sprčo v zgodovini edinstvene krivice, storjene temu možu, in nevednega ravnanja, katero je pahnilo na raven običajnega zlikovca njega, ki je preko 20 let živel samo skrbi za svoj narod.

Bil sem in sem srečen, da smem tega velikega in zvestega moža imenovati svojega prijatelja. Nikdar nisem bil vreden spreminjati svoje prepričanje od primera do primera, ali pa ga zatajiti. Mnenja sem, da je kljub raznim nasprotnim naziranjem tudi v življenju narodov, prav tako kakor med posamezniki, zvestoba nenadomestljiva vrednota, brez katere bi se človeška družba zamajala in bi se morale prej ali slej zrušiti njene organizacije. Kljub temu so tudi po tem sramotnem dogodku nemške čete na Siciliji, nemški letalci, moške s podmornic, brzih čolnov, transportnih ladij vseh vrst itd. na kopnem, v zraku in na morju storili svojo dolžnost v najvišji meri. Iz razlogov taktične smotrnosti lahko sovražnik to zamoči, zanamci pa bodo enkrat ugotovili, da so bile po tem času z izjemo nekaterih vrlih italijanskih oddelkov samo nemške čete one, ki so s svojo krvjo branile ne le Nemški Reich, temveč tudi italijansko zemljo.

Izdajstvo nad zaveznikom

Italijansko državno vodstvo lahko opravičuje s kakršnimi koli razlogi svoj sklep, prelomiti zavezništvo in se izločiti iz vojne, s tem pa napraviti Italijo še tem bolj za bojišče. Lahko slika to kot

(Nadaljevanje na str. 2)

Duce je na svobodi

Novi sovjetski oddelki uničeni v Novorosijsku - Sovražnik je bil vržen nazaj pri Salerno - Sovražni rušilec potopljen - Razorožitev Badoglijeve armade bistveno končana - Vzhodno-jadranska in ligurska obala, Monte Genis in Mali Sv. Bernard zasedeni

Hitlerjev glavni stan, 13. septembra. V Novorosijsku so oddelki vojske in mornarice v osredotočenem napadu uničili nadaljnje oddelke izkrcanih sovražnikov čet. Sovjeti so imeli velike in krvave izgube. Zajetih je bilo več sto ujetnikov.

Na južnem in srednjem odseku vzhodnega bojišča se nadaljujejo ogorčeni boji. V protinapadih so bili na številnih krajih prehodni uspehi Sovjetov izpodbiti.

Na področju Salerno se v severnem odseku nadaljujejo lastni napadi in je bil sovražnik po ogorčeni obrambi vržen nazaj na mesto in obalni pas. Južnovzhodno od Salerno je poskušal sovražnik razširiti svoje mostišče in prodreti višinske postojanke vzhodno od obalne nizine. Boji so še v teku. Pri tem je tankovska divizija do 11. septembra ujela 26 oficirjev in 1400 mož sovražnih čet, uničila pa 58 po večini težkih tankov ter zaplenila številno težko in lahko orožje. Nemška bojna in borbeno letala so v luki Salerno potopila dve veliki trgovski ladji in eno torpedovko, poškodovala pa več vojnih in trgovskih ladij, deloma hudo, in doslej bombne zadetke sredi izkrcavanja. Brzi čolni so potopili 10.000 tonsko prevozno ladjo za čete.

Na morju med Korziko in Elbo so hitra nemška bojna letala potopila sovražni rušilec. Spremljevalne enote nemškega konvoja so potopile tri italijanske brze čolne, ki so poskušali napasti nemški konvoj.

Razorožitev ital. Badoglijeve armade je v bistvu končana. Število razoroženih vojakov presega že pol milijona mož. V Italiji, v južni Franciji in na Balkanu je v zadnjih dneh vedno več oddelkov italijanske vojske, zlasti pa odredni fašistične milice, izrazilo svojo pripravljenost, da nadaljujejo borbo na strani Nemčije. Ti oddelki se deloma že uporabljajo za varnostno službo. Pri tem so skupno z nemškimi četami zavrnili v severovzhodni Italiji napade uporniških tolp.

Vsa vzhodna obala Jadranskega morja z vojno luko Puljem

je sedaj v nemški posesti. Tudi na odseku Mentone-Genova so nemške čete na obali Ligurskega morja.

Potem, ko je bil že pred dnevi kljub močnemu odporu Badoglijev čet zavzet predor pod Monte Genisom v zanosnem napadu, so nemške čete dne 11. septembra zasedle tudi prelaz in gostinco Malega sv. Bernarda.

Nemške čete v Rimu

Italijanska vojska se je vdala — Maršal Rommel zavzel vsa važnejša mesta v severni Italiji — Nemški oddelki zasedli vse bistvene kraje in pristanišča v južni Franciji, na jadranski obali in na Balkanu

Iz Führerjevega glavnega stana, 10. septembra. Vrhovno poveljstvo oborožene sile objavlja naslednje: Izdajalska Badoglijeva vlada je v zadnjih tednih za pripravo svojega odpada zbrala okoli Rima močne vojaške sile. Mesto samo je postavila v obrambni položaj proti izven Rima stoječim nemškim četam. Kot utemeljitev je navedla nevarnost sovražnega izkrcanja zapadno od Rima.

Po kapitulaciji Italije dne 8. septembra zvečer so se za Rim razvili boji med nemškimi in italijanskimi četami. Nemški vrhovni poveljnik južne vojske maršal Kesselring je pritrgil ojačenja, uvedel napad na Rim in stavil poveljniku ultimatum.

Pod tem pritiskom je italijanski poveljnik v Rimu v okrožju 50 km kapituliral. Razorožitev italijanskih čet je v teku. Združenje z nemško armado v prostoru Neaplja in Salerno vzpostavljeno. Varstvo Vatikanskega mesta bo prevzela nemška oborožena sila.

V gornji Italiji je maršal Rommel z divizijami svoje bojne skupine po kratki, toda od naših čet zelo ogorčeno vojevalni borbi prisilil italijanske oddelke k kapitulaciji. Čete in železnice, ki vodijo s Korškega in Tirolskega v severno Italijo so neporušene v naših rokah. Ligurska obala s

Genovo in Spezio je bila zasedena. Dolina Adige in mesta na področju Bologne, Verone in Cremona so bila očiščena. Trieste je bil po kratki borbi zavzet. Nad 90.000 Italijanov je bilo samo tam razoroženih.

V južni Franciji je IV. italijanska armada brez incidentov izročila svoje orožje četam maršala v. Rundstedta. Francoska obala od Toulona do Mentona je od nas zasedena.

Na Balkanu se je glavnina italijanskih poveljnikov s razumevanjem podredila zahtevam nemškega vrhovnega poveljstva maršala v. Weichsa. Divizije italijanske vzhodne skupine v Tirani in XI. italijanske armade v Atenah so večinoma že položile orožje. V Egejskem morju se nabajajoče italijanske vojne in trgovske ladje so bile prevzete od nemške vojne mornarice. Doslej italijanska letališča in najvažnejša pristanišča na Jadrano so zasedena. Samo v povsem osamljenih primerih so še bili v teku. Mnogi se primeri, da se italijanski oddelki povsod pridružijo nemški vojski, da bi nadaljevali vojno.

S tem je izdaja, kakršne v zgodovini ni zlepa najti večje in zavratneje, padla na zdajšnje nazaj. Italijanska oborožena sila ne obstoji več, kar pa bo obstajalo večno, je zaničevanje sveta za izdajstvo.

Führerjev govor nemškemu ljudstvu

(Nadaljevanje s 1. str.)

nujnost, nikdar pa ne bo moglo najti opravičila za dejstvo, da se je to zgodilo, ne da bi zaveznika poprej vsaj obvestili.

Ale samo to. Isti dan, ko je maršal Badoglio podpisal pogodbo o premirju, je povabil k sebi nemškega odpravnika poslov v Rimu in mu zagotovil, da on, nekdanji maršal Badoglio, Nemčije ne bo nikdar izdal, da mu mora zaupati in da bo s dejanji pokazal, da je vreden tega zaupanja, zlasti pa, da Italija ne namerava nikdar kapitulirati. Se na dan kapitulacije same je poklical kralj nemškega odpravnika poslov in mu prav tako izrecno zatrdil, da Italija ne bo nikdar kapitulirala, temveč da je odločena zvesto stati ob naši strani, zvezana z Nemčijo na življenje in smrt. Da, še eno uro po razglasitvi izjave, je izjavil italijanski general-stabni šef Roata našemu vojaškemu pooblaščenca, da je ta vest grda laž in angleška propagandna raca. V istem času je zagotavljal zastopnik italijanskega zunanega ministrstva, da je ta vest le tipična britanska prevara, ki jo mora razkriti. 15 minut pozneje je moral priznati, da je zadeva seveda točna in da je Italija res izstopila iz vojne.

V obeh demokratičnih vojnih hujškah in v obeh današnjih italijanskih vladnih močeh je morda ta postopek sijajen primer taktično spretnosti državniške umetnosti. Zgodovina bo nekdaj sodila drugače in pokolenja Italije se bodo sramovala, da je bila ta taktika uporabljena proti zaveznikemu prijatelju, ki je s krvjo in žrtvami vseh vrst izpolnil svojo dolžnost bolj kakor samo po črkah pogodbe.

Rojaki! Če dve leti sem imel priliko opazovati naraščajoči vpliv teh tudi napram socialnim nalogam Italije odklonilno nastrojenih reakcionarjev in Nemcem sovražnih krogov; po zrušitvi Duceja zato ni bil mogoč noben dvom o pravem namenu spremembe režima.

Zaradi tega sem po svoji dolžnosti odredil vse ukrepe, ki so mogli biti storjeni, da bi se Nemčija obvarovala pred usodo, kakršno se maršal Badoglio in njegovi ljudje pripravili ne le Duceju in italijanskemu narodu, temveč so hoteli v njo pahniti tudi Nemčijo.

Interesi narodnega vojevanja nemškega naroda so za nas prav tako sveti kakor obvezujoči. Mi vsi vemo, da bo v tej neusmiljeni borbi po željah naših sovražnikov premagane uničen, dočim bodo ostale možnosti življenja samo zmagovalcu. Mi bomo zato s trdno odločenostjo v velikem in malem vedno posagali po ukrepih, ki bodo porušili nade naših nasprotnikov. Pa tudi mnogi čast ljubci Italijani so se sedaj že prav celo izjavili za nerazdružno povezane s sedanjim bojem obeh narodov.

Izpadek Italije pomeni vojaško le malo, kajti borbo v vsej deželi so že nekaj mesecev nosile in vzdrževale v prvi vrsti nemške čete. To borbo bomo sedaj nadaljevali oproščeni vseh obtežujočih ovir.

»Nemški narod ima vse razloge, da zaupa vase«

Otrožji je poskus mednarodnega pluto-kratskega kompleta zlomiti nemški odpor kakor v Italiji. Oni zamenjujejo v tem primeru nemški narod z nekim drugim. Upanje, da bodo našli med njim izdajalec, kakor v Italiji, počiva na popolnem ne poznavanju bistva narodno socialistične države. Njihova vera, da bodo tudi v Nemčiji mogli pripraviti kak 25. julij, počiva na temeljni zmoti, v kateri se nahajajo tako glede mojega osebnega položaja, kakor tudi glede zadržanja mojih političnih soborov, mojih maršalov, admiralov in generalov. Bolj ko kdaj do zdaj se kaže ob tem naklepu vprav nemško vodstvo kot fanatično sklenjena skupnost. Vsaka stiska nas bo le še okrepila v naši odločnosti. Zasebno življenje je pri tem za mene itak že davno prenehalo. Jaz delam v spoznanju in v zavesti dolžnosti, da bi s svojim prispevkom zagotovil življenje mojega naroda za bodoča pokolenja. Da imam pravico brezpogojno verovati v ta uspeh, ni utemeljeno samo v moji lastni življenjski poti, temveč v dvigu in razvoju našega naroda.

Leta 1939. smo morali sami in osamljeni sprejeti vojne napovedi svojih na-

sprotnikov. Ravnali smo se po naukih Clausewitz, da je junaški odpor v vsakih okoliščinah boljši od bojazljive predaje. Zato sem tudi že 1. septembra 1939 v državnem zboru izjavil, da ne bosta mogla ukloniti nemškega naroda niti čas, niti sila orožja. Od takrat je bil v prvi vrsti po naši lastni moči sovražnik potisnjen deloma več kot 1000 km stran od nemške meje. Samo po zračni poti more terorizirati nemško domovino. Toda tudi tukaj so v teku tehnični in organizatorni ukrepi, da bodo ne le njegovi teroristični napadi dokončno zlomljeni, temveč povrnjeni z drugimi in bolj učinkovitimi sredstvi. Taktične nujnosti nas lahko silijo, da v tej orjaški borbi za usodo tu ali tam, na tej ali oni fronti kaj opustimo ali se umaknemo posebnim ogražanjem. Nikdar pa se ne bo zlomil jekleni obroč, ki ščiti Reich, skovan od nemške domovine in vzdrževan po junaštvu in krvi naših vojakov.

Prav v tem času pričakujem, da bo narod z zagrizeno živlostjo storil svojo dolžnost na vseh področjih te orjaške borbe. Vse razloge ima, da zaupa v sebe.

Stranka mora biti v tem pogledu za zgled. Domovina sme s ponosom gledati na njena dela, kako so njeni člani vedno na novo opravičili svojo dolžnost s heroičnim žrtvovanjem krvi in pod najtežjimi pogoji. Fronta pa naj se v urah trpljenja pri skoraj nadčloveških zahtevah mnogih tednov in mesecev spominja svoje domovine, ki je danes prav tako postala vojnočista se fronta, le da najde tu svojo izpolnitev junaštva staršev in deklet, mater, žen in deklet. Sveta dolžnost

vsakega vojaka je zato, da še bolj kot doslej izpričuje najvišjo vztrajnost in stori vse, kar borba zahteva. Nemški narod še nikdar v zgodovini ni bil z večjo upravičenostjo ponosen na sebe kakor v tem najsilnejšem spopadu vseh časov. Ob tej volji in ob tem delu se bodo razbili vsi poskusi, pripraviti tudi Nemčiji usodo zasužnjene naroda. Naj se zaveda vsak Nemec, kjer koli stoji, da zavisijo od njegovega nastopa in njegove požrtvovalnosti obstanek našega naroda, usoda in bodočnost novih generacij.

Zaradi tega se nemškemu ljudstvu, možem in ženam v domovini, vojakom na bojiščih, z besedami niti ne more zahvaliti za to, kar stori, kar volja prenašajo in potrpežljivo vzdrže. To zahvalo bodo izrekala bodoča pokolenja, ki bodo spoznala, da je njihovo svobodno in socialno zagotovljeno življenje sad žrtve našega časa. Jaz sam sem neizmerno ponosen, da smem biti vodja tega naroda in sem Bogu hvaležen za vsako uro, ki mi jo podari, da morem s svojim delom uspešno voditi najsilnejšo borbo naše zgodovine.

Ukrepi za zaščito nemških interesov sprito dogodka v Italiji so zelo trdi. V kolikor se nanašajo na Italijo, potokejo že sedaj naštino in uspešno. Primer izjave Jugoslavije nam je že poprej dal zdravilno in dragoceno spoznanje. Usoda Italije same pa naj bo za vse tudi nauk, da moramo tudi v urah največje sile in najbolj grenke stiske ostati zvesti zapovedi narodne časti, ostati zvesti zaveznikom in z vernim srem izpolnjevati, kar narekuje dolžnost. Narodu, ki prestane te preizkušnje pred Previdnostjo, bo naklonil na koncu Vsemogočni kot plačilo lorvorjev večne zmage in s tem nagrado življenja.

To pa mora biti in bo tudi v vsakem primeru Nemčija!

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

vsakega vojaka je zato, da še bolj kot doslej izpričuje najvišjo vztrajnost in stori vse, kar borba zahteva. Nemški narod še nikdar v zgodovini ni bil z večjo upravičenostjo ponosen na sebe kakor v tem najsilnejšem spopadu vseh časov. Ob tej volji in ob tem delu se bodo razbili vsi poskusi, pripraviti tudi Nemčiji usodo zasužnjene naroda. Naj se zaveda vsak Nemec, kjer koli stoji, da zavisijo od njegovega nastopa in njegove požrtvovalnosti obstanek našega naroda, usoda in bodočnost novih generacij.

Zaradi tega se nemškemu ljudstvu, možem in ženam v domovini, vojakom na bojiščih, z besedami niti ne more zahvaliti za to, kar stori, kar volja prenašajo in potrpežljivo vzdrže. To zahvalo bodo izrekala bodoča pokolenja, ki bodo spoznala, da je njihovo svobodno in socialno zagotovljeno življenje sad žrtve našega časa. Jaz sam sem neizmerno ponosen, da smem biti vodja tega naroda in sem Bogu hvaležen za vsako uro, ki mi jo podari, da morem s svojim delom uspešno voditi najsilnejšo borbo naše zgodovine.

Ukrepi za zaščito nemških interesov sprito dogodka v Italiji so zelo trdi. V kolikor se nanašajo na Italijo, potokejo že sedaj naštino in uspešno. Primer izjave Jugoslavije nam je že poprej dal zdravilno in dragoceno spoznanje. Usoda Italije same pa naj bo za vse tudi nauk, da moramo tudi v urah največje sile in najbolj grenke stiske ostati zvesti zapovedi narodne časti, ostati zvesti zaveznikom in z vernim srem izpolnjevati, kar narekuje dolžnost. Narodu, ki prestane te preizkušnje pred Previdnostjo, bo naklonil na koncu Vsemogočni kot plačilo lorvorjev večne zmage in s tem nagrado življenja.

To pa mora biti in bo tudi v vsakem primeru Nemčija!

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

Kako postanem javen delavec

Nekaj malega imetja, nekaj resničnih prijateljev — to je največkrat edino in vse, kar more javen delavec po mnogih letih javnega dela za sebe osebno pridobiti.

Vendar naj ne navedemo prijateljskih stikov s preširokim krogom, ker je nevarnost, da ne bo mogel biti vsem to, kar mora biti prijatelj prijatelju. Ne sme se angažirati na preveč strani, kar ima rado za posledico zelo ne ljube zamere. S pridom je mogoče gojiti in se posvečati trem, kvečjemu petim ali šestim prijateljem. Več jih posameznik težko obvlada.

Prijateljstvo, kakor tudi vanko drugo trajno razmerje, mora sloneti na obojestranski. Ni prav, če hoče eden le sprejemati ali le dajati. Vanko tako prijateljstvo se prej ali slej konča s razočaranjem in nezadovoljstvom. Zelo utirajo prijateljsko vez male pozornosti in ljubeznivosti, ki nič ne stanejo, a so vendar znak čujčega in naklonjenega srca.

Ne sme biti nenčakan

Zgodí se v življenju, da smo nenadno postavljeni pred skoraj nepremagljive težave, pred neverjetne zoprnosti, ki nam jih povzročijo ljudje, od katerih ne bi nikoli pričakovali kaj podobnega. Politik naj tudi v tem primeru ne postane nepotrpežljiv ali celo nasilen. Posledice nenadnega preloma, če je združen s surovostjo in žalitvami, so največkrat očitki, kes in obžalovanje. Politik naj se potruži, da vselej prepreči ponizujoče nastope. Človek, ki naj kaj velja v svetu, se ne sme nikdar posluževati surovosti.

Kdor se količjak pozna, ve, da je človeško srce zelo nestalna stvar in močno pod vtisom trenutnega razpoloženja. Kakor mi nismo vedno razpoloženi, tako tudi drugi ljudje niso vselej rožne volje, ko imamo z njimi opravka. Ljudi ne smemo presojati po trenutnem razpoloženju ali nerazpoloženju, ampak moramo upoštevati njihove trajne značilne lastnosti.

Potreben je takt in bistrovidnost, da v občevanju s ljudmi vedno kar moč prava zadevamo. Včasih se je treba izogniti bolečim vprašanjem in odložiti neprijetne odločitve na poznejši čas.

Pustimo, da čas opravi svoje delo. Čas vse omili in vse izravnava. Čas je naš prijatelj in naš sovražnik. V mladih letih, ko nam mladost kipi v žilah, hočemo vse hitro rešiti. Tedaj imamo radi naglo in drzne kretnje tudi v odnosu do našega bližnjega. Ko pa z leti spoznamo vrednost ljudi in sveta, nas nasprotovanje ljudi ne spravlja več iz kože. Naši živci se umirijo. Za seboj imamo dosti slabih izkušenj iz mladih let. Zato ne tvegamo več, da bi sami vsemu prišli na kraj, ampak prepuščamo času, da svoje opravi.

Čas vse zbrleži in prinaša pozabljenje. Med tiste, ki se ljubijo in med tiste, ki se sovražijo postavi zidove, ki s leti postajajo vedno debelejši. Času se ne more ustavljati niti ljubezen niti sovražnost niti navdušenje. Čas opravi svoje delo brez hrupa, brez bolečih prizorov, brez ganotja, počasi in rahlo.

Čas počasi raztopi in reši tudi najbolj zamotana vprašanja. Ljudje bi se zaman nadirali s njimi. Zapravljali bi svoj čas in svoje sile; a ne bi nič opravili ne s trudom ne s trpljenjem ne s solzami. Čas pa brez solza in tož razprostre plašč pozabljenja čez dobro in slabo.

Zato naj politik ne bo nikdar nenčakan, najmanj pa surov in nasilen. Naj se ne spozablja in naj tudi v težkih trenutkih ne izgublja ravnovesja.

Kadar presodi, da bi njegov oter nastop imel za posledico zamero, jezo, sovražnost, škodo, naj se raje premaga in potrpi. Naj počaka, da premine nek čas, pa bo videl, da se bo brez zoprnih scen pekoča zadeva največkrat dala povoljno rešiti.

Vremenska napoved. 14. sept. (turek): V glavnem sončno. 15. septembra, (sreda): Spremenljivo.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

»SLOVENE« turek, 14. septembra 1943.

Na obisku pri mladih igralcih

O počitnicah, ko otroci nimajo šolskih skrbí, so prav neverjetno iznajdljivi pri svojih igrarh in zabavah. Velika večina se jih udeležuje na domačih dvoriščih in vrtovih, del jih redno obiskuje kopalnica, so pa tudi taki, ki se posvečajo svojevrstnemu igrarstvu. Ponekod so si omislili domače lutkovo gledališče, drugje se izživljajo v igrarh pod vedrim nebom, radi pa se tudi preizkušajo v gledališki umetnosti. Že od nekdaj je bila navada, da so priredili dijaki o počitnicah gledališke predstave na kmetih kar pod kozolecem ali na krogliču. Skoraj ni izobraženca, ki ne bi sodeloval v mladih letih pri tovrstnem širjenju ljudske proslave.

Včerajšnje popoldne pa me je prebrčalo, da imajo tudi ljubljanski otroci veselje z domačim gledališčem. Na nekem vrtu v predmestju sem zagledal s belimi rjuhami ograjen prostor in papirnate kulise. Bilo je ob dveh popoldnih. Prišel je fantiček in povprašal otroka pri »blagajni«, kdaj se bo začela predstava. Postal sem radoveden. Zvedel sem, da bo predstava v 4. uri popoldne in da se je bo lahko udeležil vse družine dotičnega okolja. Pri oknih stanovanjske hiše so se že prikazovali ljubki palčki, dečki in deklice pa so si risali brke, temnil obvlj in rečeli hite. Troje, četvero otrok se sedelo v prvi vrsti in čakalo začetak.

Ko sem se vrnil čez dve uri, je bil prostor pred odrom že ves zaseden. Spredaj so sedeli 4 do 5 letni otroci, za njimi mame in tete, zadaj pa so bili parkirani otroški vozički. Okoliščina, da sem nekateri poznali, me je zadržala. To je bilo veselje, ko se je oglašil zvonec in se je razgrnila zavesa. Igrali so Goljinega »Jurčka«. Reči moram,

da je bil že prvi vtis kar zadovoljiv. Papirnata kulisa s okni je predstavljala sobo, v kotu je bil štedilnik, na odru pa sta se pogovarjala Jurčkov oca in mamica o svojih krikih in težavah. Potem so prišli golci. Niš zato, če so bili napravljeni v pisane, ampak brke, klobuke, trobente in harmoniko pa so le imeli. Pravi harmonikar je bil skrit za odrom, oni na odru pa so imeli pravo trobento vlikovode in papirnat harmoniko.

Dejanja so se kaj hitro vrstila. Mali igralci so se dobro naučili svoje vloge in vse je šlo kakor namazano. Govorili so kajpada precej hitro, tudi začudili so se marsikdaj malo pregledaj, vendar so nastopili samozavestno in sproščeno. Starejšemu govcu je bilo videti, da ni bil prvič na odru in tudi o Jurčku, domačem blazen in še o marsikom drugem je treba zapisati, da se je lepo vživel v svojo vlogo. Tu pa tam so se mali gledalci prestrašili, ko so zagledali n. pr. kozo (bil pa je bolj podoben medvedu), bradate palčke in samega stranskega moža Vetrja. Potem je bilo svet veselje, ko se je lakazala žudodena mož palice in ko so prišle deklice in postavile na mizo toliko dobrot. Skratka, mladi igralci so bili posrejeni, pokazali so marsikateri izvrstni domislek, in so prijetno zabavali svoje občinstvo.

O predstavi seveda ne poročam kot o kulturnem dogodku ali podobnem. Razveseljivo pa je le povedati, da so med ljubljanskimi otroci tudi taki, ki radi vzamejo o počitnicah knjižico v roke in se učijo lepe besede ter igralskega nastopanja. Ti otroci so vsekakor koristnejše izrabili svobodno počitnice od onih, ki so se dan za dnem potikali po ulicah in prodajali svoj dolgačas.

Koledar

Torek, 14. kimovec: Povikljanje Krifa. Rozulja, mučenica; Matern, škof.

Sreda, 15. kimovec: III. kvatro; Marija 7 žalosti; Melitina, mučenica.

Lunina sprememba: 14. kimovec: Mip ob 4.40. Herschel napoveduje nestalno vreme.

Zgodovinski paberki

II. kimovec:

L. 1855. so združili Anglič, Francoz, Turki in Italijani zavzeli trdnjavo Sebastopol na Krimu. 1852. leta je dobil francoski cesar Napoleon III. pokroviteljstvo nad katoličani v osmanski državi in jim izposloval dostop do božjega groba v Jeruzalemu. To ni bilo po volji pravoslavim menihom in dalo povod Rusom za nastop. Car Nikolaj je upal, da bo končno le moglo rešiti vzhodno vprašanje — to je razdeliti Turčijo —, začel je groziti sultanu in zahteval pokroviteljstvo nad pravoslavimi turškimi podložniki. Sultan je zahtevo po nasvetu Angležev in Francozov odklonil. Rusi so zasedli Vlaško in Moldavijo in začeli boj za prehod preko Donave, istočasno je prišlo do bojev tudi v Mali Aziji. Rusi so uničili turške brodogradje. Sedaj sta Anglija in Francija hiteli reševati sultana, sklenili sta s Turki zvezo in napovedali Rusiji vojno. Zavezniki so poslali svoje brodogradje v Črno morje in začeli oblegati Sebastopol, ki se je po hrabro branil. Med vojno se je zaveznikom pridružil Piemont, kjer je vodil zunanjo politiko B. Cavour. Po skoraj enoletnem obleganju je trdnjava padla, v tem je umrl tudi car Nikolaj. Obe stranki sta bili izčrpani ter sta sklenili mir v Parizu leta 1856. Črno morje je postalo nevtravno, plovnost po Donavi prostá, Turčija pa so zahodne države zajamčile neodtujljivost. Moldavija, Vlaška in Srbija so prešle pod skupno varstvo evropskih držav.

L. 1876. je umrl nemški pesnik Anastasius Grün-Auersperg Anton, pomemben tudi za kulturno in politično življenje Slovencev.

Lepo in plemenito čtivo

dobite v zbirki

NAŠA KNJIGA

Letos je izšlo že 6 knjig

1. Exupéry:

Veter, pesek in zvezde

Krasen roman letalca o letalstvu.

254 strani, vezano Lir 60.—

Ljudska knjigarna v Ljubljani

Pred škofijo 5 — Miklošičeva 5

— Sv. Matevž, 21. septembra, v slovenskih pregovorih. Če je sv. Matevž vedren, prijetna bo jesen. — Na sv. Matevža vreme ugodno, tako bo ostalo štiri tedne prihodno. — O sv. Matevžu je vsaka pečka — sadje — zrela. — Sveti Matevž — orehov otepalec. I. Šašelj — Kršćansko žensko društvo vabi svoje članice ter sodelavke k mirovni poštenosti, ki je priredilo v četrtek, 16. t. m. ob pol petih pri žalostni Materi, 16. t. m. v cerkvi Sv. Florijana.

— Duhovne vaje za gospe in matere bodo v Lichtenurnu od 12. do 16. septembra. Priključno pa tudi za zaprte duhovne vaje. — Prijavite se na predstojništvo Lichtenurnovega zavoda v Ljubljani.

— Na uršulinskem učiteljskem v Ljubljani se prične sprejemni izpiti za prvi letnik 27. septembra ob 8.

— I. dekliška meščanska šola v Ljubljani (Prule). Popravni izpiti se prične 17. septembra ob 8 v šoli na Prulah. Prošnje za izpise morajo biti vložene do 15. septembra. Podrobnosti so razvidne z oglasne deske v šolski veži. — Vpisovanje je za šolsko leto 1943-44 od 1. 2. 4. in 5. oktobra veselo od 8-12. K vpisu prinese vsaka učenka zadnje šolsko spričevalo in davčno potrdilo oz. invalidsko listino. Novinke pridejo v spremstvu staršev in predložijo tudi krsni list. Učenke iz družin, kjer je 5 ali več otrok, predložijo tudi izpise iz družinske pole za delno odnoso popolno oprestitelj od plačevanja šolskih taks. Upraviteljica.

— Na I. moški meščanski šoli v Ljubljani (Prule) so se pričeli popravni in drugi izpiti v ponedeljek, 13. septembra, ob 8. Učenci, ki se priredijo k vpisu, morajo priti v šolo predložiti družinsko pole oz. rojstni list, spričevalo o celjenju proti kozam in proti davci ter zadnje šol-

Naznanila

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarni: mr. Bakarič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva cesta 28, in mr. Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

Pozvedovanja

Gospodine iz Most, ki mi je v četrtek zvečer poslal, pri kavarni Evropa na tramvaj, prošim lopo če odda mrežo ki ni moja last — v Vodmatki 3.

Iz Novega mesta

— Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti v Novem mestu se vrši dnevno. Javni namočenec plačajo polovično šolnino. Sprejemajo se tudi prijave samo za stenografijo ali strojeplasje. Začetek pouka 20. septembra.

Iz Hrvaške

Inozemski glas o poskusu nacionalne koncentracije na Hrvaškem. Z imenovanjem dr. Nikole Mandića za predsednika hrvatske vlade in v vrstila za hrvatskega vojnega ministra se bavi tudi nedeljska številka grškega dnevnika »Tagespost« ter odkriva trenutna politična stremjenja v Zagrebu, da se pripravi teren za nacionalno koncentracijo vseh hrvatskih tvojnih sil. Po zatrevljanju omenjenega nemškega novinarja sta zasedbi polajaja predsednika hrvatske vlade in mesta vojnega ministra, t. j. položajev, ki jih je imel doslej Polglavnik sam v svojih rokah, z osebam, katere dosedaj v NDH v političnem pogledu niso bile aktivne, vzbudili gotovo presenečenje v samih zagrebskih političnih krogih. Razumeti jih je mogoče najbolje v že omenjenem pripravljavanju terena za nacionalno koncentracijo. Poročevalec »Tagespost« za tem omenja še daljša trajajoča porajanja z zmernostjo člani HSS, predvsem z inž. Košutićem, ki ima za cilj pridobiti to stranko za sodelovanje v vlado sedanjih hrvatske države. Pogajanja aicer niso privedla do zunanjih uspehov. Informator »Tagespost« pri tem navaja kot oviro osebo dr. Macka, imenovanje dr. Nikole Mandića za predsednika vlade, moša, ki je vsa leta živel v Bosni ter je priljubljen ne samo pri Hrvatih in muslimanih, temveč uživa zaupanje tudi tamonjskega arškega življa. Je vsekakor stremjenje, da se pritegnejo k sodelovanju pri vodstvu vladnih poslov tudi isti hrvatski krogi, ki so doslej stali ob strani in tudi nimajo nobenih zvez z ustajnim pokretom. Pisec članka zatem navaja momente, ki so ob ustanovitvi NDH igrali važno vlogo, da se je ustajstvo polajalo vseh položajev. Pravi, da novoustanovljeni državni aparat ni razpolagal z zadostnim številom upravnih uradnikov. Tudi oficirskega zbora še niso imeli. Sedaj se je stanje zboljšalo ter je že opaziti ločitev v razdeljevanju nalog v hrvatski upravi. Posamezna mesta sedaj zasedajo že tudi neustajni, ustajstvo pa da se vedno bolj omejuje na ideološko področje. Po zatrevljanju pisca omenjenega članka je tako razumeti tudi podobenj ustajške milice hrvatski vojski in v odstranitvi posebnega ustajškega disciplinskega sodišča. Novimenovalni predsednik hrvatske vlade sam ni sodeloval v ustajškem pokretu ter zato po zatrevljanju »Tagespost« predstavlja možnost za pritegnitev k sodelovanju ostalih izven ustajške organizacije stajajočih krovov. To potrjujejo tudi še nekateri druge spremembe v hrvatski vladi, ki so bile deloma že izvršene ali pa jih še pričakujejo. Tak poskus vidi informator »Tagespost« tudi v imenovanju državnega tajnika v vojnem ministarstvu generala Bagića za vojnega ministra. Svojo politična opazanja zaključuje s pisem omenjenega članka v grškem dnevniku z ugotovitvijo, da je pri imenovanju dr. Mandića za predsednika vlade in v vrstila za vojnega ministra treba upoštevati okolnost, da je ta položaj vsa dosedaj držal v svojih rokah Polglavnik sam ter je ta imenovanja razumljivo brez nasilnega kot Polglavnikov poskus, da vlado reši vseh več dnevne politike. Je dvigne nad tekoče vladne zadeve in postavi v središče celokupnega državnega življenja in nad različne notranje grupacije sil.

Nastopna avdienta hrvatskega poslanika v Berlinu. Novimenovalni hrvatski poslanik v Berlinu prof. Stjepan Ratković je bil tle dni sprejet v nastopni avdientni pri Hitlerju ter mu je izročil poverljive listine, s katerimi ga je imenoval Polglavnik za poslanika NDH v Berlinu. Pri sprejemu je bil nazvo tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop.

Delavnost Zadrufne matice v Dubrovniku. Zadrufna matica v Dubrovniku je letos razvila živahno delavnost ter je s svojim področju ustanovila celo vrsto novih zadruf. Med novoustanovljenimi zadrufi je v zadnjem času pa sta ustanovila posebno ter čebelarstvo zadruf v dubrovniški okolici. Zadrufništvo se je pričelo močno širiti posebno med kmetičim ljudstvom, ker sedaj kmetje sami uvidevajo, da lahko vse svoje prideleke najlažje in najbolje prodajo preko zadrufnih organizacij, ker nimajo opravka z nobenimi posredniki in prekupevalci.

Prehrana Karlova in velike župe Pekupje. Veliki župan v Karlovcu dr. Nikola Tusun je imel prejšnji teden posvetovanje z vsemi merodajnimi činitelji glede prehrane mesta Karlova in preoblastiva na področju velike župe Pekupje. Na sestanku so ugotovili, da je bil letonji pridelek žitarie v tamonjih krajih doer ter so sedaj oblasti zbrale za založo že 40 vagonov pšnice. Nadaljnje zbiranje žitarie ter

39. Meneč, da ni nikogar v sobi, se je Mičca namerila proti steni, kjer je stala globoka skrinja in je nad njo mežikalo težko zrcalo.

ostalih poljedelskih proizvodov je pa še v teku.

Hrvatska pričakuje dobro vinsko letino. Hrvatsko časopisje objavlja poročila iz raznih vinorodnih krajev, da obeta biti letošnja vinska letina na Hrvatskem zelo dobra. Na Jernevo nedeljo so se po stari navadi sestali vinogradniki v petrinjski okolici ter so prav slovesno pričeli z obveznim vsakotletnim straženjem svojih trnih nasadov. Po goriceh je krepko odmevala zdravica: »Kumek moj dragi, daj se napli, dugo nas nebu, daj se ga viti«.

Tečaj za režiserje gledaliških prostovoljcev. Glavno ravnateljstvo za občo narodno izobraževanje organizira a sodelovanjem Matice hrvatskih gledaliških prostovoljcev II. režiserski tečaj gledaliških prostovoljcev. Obiskovanje tečaja je brezplačno. Predstavniki gledaliških prostovoljskih zborov, kateri so siromašnejšega stanu, bodo dobili še podporo za vzdrževanje od glavnega ravnateljstva za občo narodno izobraževanje.

Zveza mlekarških zadruf prevzela novo velemlakarno. Mleko predstavlja tudi v prehrani hrvatskega podeželskega in mestnega ljudstva važno sredstvo, pa naj bo v predelanim ali nepredelanim stanju. Zato se v spričanem rednega dovoza mleka vešja ljudska središča in z pravilno razdelitvijo mleka med potrošnike vedno bolj temeljito bavi tudi prehranjevalna oblast. V zadnjem času je n. pr. Zveza mlekarških zadruf v Zagrebu prevzela v notranjosti NDH več mlekarških podjetij, od katerih sedaj do-

biva mleko predvsem za mesta. Med drugim je omenjena mlekarška zveza že dni odkupila tudi bjelovarsko velemlakarno »Lactea d. d.«, ki dnevno obratuje a 7000 litri mleka. Odkupna cena je znašala 1,8 milijona kun.

Smolarnjenje v hrvatskih gozdovih. — V vzhodnem delu srednje Bosne je bila avočasno ustanovljena tvornica za izdelovanje terpentinskih olj ter drugih proizvodov iz smole. Tvornici so bližnji lončarji dobavljali na tisoče in tisoče lončenih posod, v katere so gozdarji in ostalo ljudstvo nabirali smolo ter jo oddajali omenjeni tvornici. Zaradi sedanjih vojnih razmer tvornica danes ne obratuje. Ker bi se pa delo v tovarni moglo obnoviti z razmeroma majhnimi stroški, se hrvatske gozdarske oblasti bavijo z načrtom obnove tvornice po hrvatskih gozdovih na moderni podlagi. Z obnovitvijo dela v omenjeni tvornici bi NDH lahko v celoti pokrila vse domače potrebe po terpentinskih oljih.

Bjelovar ima svoj list. V Bjelovaru je prišel 4 t. m. izhajati tednik »Domovina«. Tednik bo izhajal na 8-10 straneh ter bo prinašal notranje in zunanje politične ter vojaške pregledje ter vsakovrstna poročila iz domačega družabnega, socialnega, gospodarskega in kulturnega področja.

Nova tvornica za izdelovanje modre galice. Trdnja Vukosav Tomo in sinovi v Metkovićih je dobila od hrvatskih oblasti dovoljenje, da lahko predeluje baker v modro galico.

Gospodarstvo

Obvestilo

Uradno sporočilo, da bo Narodna banka hrva. Kraljevine Jugoslavije v likvidaciji poskrbela potom Nacionalnega zavoda za izmenjavo z inozemstvom za likvidacijo nakazil v markah in dinarjih, ki so bila svojočasno izdana na klirniškem računu Nemčija-Jugoslavija in Bolgarija-Jugoslavija, kakor je predvideno v obstoječih pogodbah. Zato so vabljene lastniki omenjene vrste nakazil, da do 23. oktobra 1943 ta nakazila podelijo pri podružnici Banke d'Italia v Ljubljani, ki bo izdala o prejemu potrdilo.

Norme v Evropi

Že večkrat smo pisali o pomenu normiranja za gospodarstvo in sploh za praktično življenje. Tozadevna prizadevanja pa niso ostala samo v okvirju posameznih državnih meja, temveč se skušajo uveljaviti tudi v evropskem obsegu.

Nedavno je bila med Nemčijo in Švedsko podpisana pogodba, ki ureja veljavnost norm med obema državama. Nadalje poročajo, da je bil te dni v Parizu sestanek med francoskimi in nemškimi zastopniki organizacij, ki skrbje za normiranje v obeh državah. Na tem sestanku je bilo dogovorjeno, da bodo norme, ki veljajo v eni državi, imele veljavnost tudi v drugi državi, pri čemer je treba navesti seveda izvorno državo. Da se prepreči nesporazumi pri prevodih zaradi neenakega besedila, bodo tehnične slike napravljene vedno enotno. — Neve norme morajo biti sporočene drugi državi.

Zaenkrat so pogodbe Nemčije a Švedsko in Francijo samo začetek evropskega sodelovanja na tem polju, kajeto pa, da se so po tečajnem podrobnejšem delu le prišlo do enotnih norm, kar bo velikega pomena za gospodarstvo.

Dobra letina v vsej Evropi

Iz vseh evropskih držav prihajajo vesti o dobrem izpadu letošnje žetve. Vse kaže, da je vsakdanja prehrana evropskega prebivalstva zagotovljena, v marsikateri državi celo v večji meri kot je bila zasigurana lani. Tako poročajo iz jugovzhodnih držav: Turčija pričakuje tako dobro letino, da ji letos ne bo več potreben uvoz preko-

moškega žita. Zaradi tega so tudi že znižali cene kruha. Romunija poroča, da ima naravno rekordno letino. Zaradi tega je bilo tudi že omejeno racioniranje kruha, odstotek meljave pa je bil znižan. Pecivo, žemlje se bodo lahko svobodno prodajale. Poleg tega pa še računajo, da bodo izvozili okoli 100.000 vagonov pšnice in riž. — Tudi v Bolgariji je bil obrok kruha zaradi dobre letine znatno zvišan, prav tako je bila izboljšana kakovost kruha. Iz Srbije in Hrvatske vedo poročati, da letina že dolgo vrsto let ni bila tako dobra kot letos. V severni Hrvatski je znašal pridelek na hektar 17 do 24 met. stotov, dočim je znašal lani 18-19 met. stotov. Tudi Slovaška računa z dobro letino. Madžarska računa, da bo z novim sistemom zajela veliko večje količine žita, kot jih je zajela doslej. — Iz vzhodnih ozemljih poročajo: v zasedenih sovjetskih ozemljih je letina zelo različna. Baltske države so še najmanj trpele zaradi vojne, na srednjem sektorju pa je bilo stanje nekoliko slabše. Toda novi red v kmetijstvu je povzročil, da je bilo posejane mnogo več kot lani. — Za zahodno Evropo pravilo poročila naslednje: Francija pričakuje letos zopet dobro letino pšenice. Glede ostalih žit je omeniti, da pridelek najbrž ni tako ugoden, ker je manjkalo gnojil in orodja. Površina, posejana a pšenico, so je napram lani povečala za 300.000 ha. Tako bo namočenim izpadek dovorov žita iz Alžirja. Belgija pričakuje izredno dobro letino. Belgiji je omogočeno letos predelavati se a lastnim pridekom, kar je izreden dogodek. Od leta 1940 dalje je Holandija svojo površino pod šitom povečala za 25 odstotkov, pričakuje pa dobro srednje letino. Vsa ta poročila vedo povedati, da je prehrana Evrope zagotovljena, zlasti še, ker je imela tudi Nemčija dobro letino.

Hrvatsko-slovaški kliring. Te dni so se začela v Bratislavi pogajanja med slovaško in hrvatsko delegacijo glede ureditve kliringskega salda v medsebojnem prometu. Saldo znaša v korist Slovaške še okoli 8 milj. kron. V zvezi a tem je omeniti, da je sploh slovaška trgovsko-politična dejavnost zelo živahna.

V vsako hišo »Slovenca«!

VSEM SORODNIKOM, PRIJATELJEM IN ZNANCEM SPOROČAMO TUŽNO VEST, DA NAS JE ZA VEDNO ZAPUSTIL NAŠ LJUBLJENI SOPROG, BRAT, STRIC IN SVAK, GOSPOD

SLAVKO JANEŠ

TRGOVEC

POGREB DRAGEGA POKOJNIKA BO V SREDO, DNE 15. SEPTEMBRA 1943, OB POL TREH POPOLDNE Z ŽAL, IZ KAPELICE SV. NIKOLAJA K SV. KRIŽU.

OHRANITE POKOJNEGA V BLAGEM SPOMINU!

SVETA MAŠA ZADUŠNICA BO DAROVANA V ČETRTEK, 16. SEPTEMBRA 1943, OB SEDMIH ZJUTRAJ V CERKVI MARIJINEGA OZNANJENJA V LJUBLJANI.

LJUBLJANA, DNE 13. SEPTEMBRA 1943.

GLOBOKO ŽALUJOČI: ANICA, SOPROGA, IN OSTALO SORODSTVO

Po dolgem, mukepolnem trpljenju me je dne 13. septembra za vedno zapustil moj najdražji, nad vse ljubljeni edinec

Vilko de Costa

dijak VII. razr. IV. real. gimn.

v cvetu mladosti 18 let. Dragega pokojnika položimo k zadnjem počitku v sredo, dne 15. sept. ob 3 popoldne iz kapele sv. Krištofa na Žalah, k Sv. Križu.

Ljubljana-Velenje, 13. sept. 1943

Neutolažljiva mati

Kati de Costova

in ostalo sorodstvo

Lagunske noči ob Kubanu

Vojni dopisnik lista »Neues Wiener Tagblatt« objavila tale zanimivi opis z vzhodnega bojišča:

Izza kavkaškega predgorja se plazi noč, a z nočjo pride veter. Naladno, ko da bi se bal prebuditi na milijone spečih ljudi, odhiti skozi črne doline. Čim bolj se bliža severu, tem bolj je miren. Se ne davno je bil hud in okrut in je divjal krog ostrih čerčev, več tisoč metrov visokih kavkaških ledenikov. Z vsa besnostjo se je zaganjal v prastare drevesne veličane, ki jih je pripogibal in stresal, da so ječali od bolečin.

Tu so hribi bolj nizki. Kakor se od viharja razbričano morje z visokimi valovi na ravnem obrežju polagoma izravna, tako postajajo ob mostiški položni izrastki onih gorskih velikanov, prehajajoč v pustinjo. Tu se opirajo vetru trda, s trnjem obdana grmčja, lepo dehteče akacije, ostrba in nesočnata pustinjska trava. Veter hiti dalje preko njih čez nešteto mlak, preskakuje leno tekoče rokave reke in si utira pot skozi neskončne daljave ko človek visokega treja. Ozka, s školjastim peskom posuta cesta se vije skozi pokrajino s trsem. Človeke roke so jo s hudim naporom zgradile skozi trse.

Noč je polna votlih, enakomernih udarcev. Črne sence se gibljejo v sredini močvirja. Kovinasto se lesketa orodja in orožje. Robate kletve, da se duša prežrači, narejajo vrzeli v enoličnost korakanja. Če te postavijo dvignjeno glavo iznad sklonjenih hrbtov, so v mesečini videti ko strahovi. Obraze imajo pokrite z rutami in mrežami, pa vendarle zdaj pa zdaj zastokajo, se z rokami polnimi ran od pikov udarajo po obrazu in obupano strmijo v to strašno noč, ki je polna jasnih glasov nešteti komarjev.

To so nemški in romunski vojaki in njih pot k napadalni črti vodi skozi pekel, skozi pravi pravcati Dantejevski inferno. Nad robom trstišča se sleherni trenutek žarko zasveti. Oblaki na obzorju imajo plamete robeve. Zateglo grmeje hrumi v noč. Brez odmore besni lastno in sovražnikovo topništvo. Korakajoči vojaki ne slišijo bojne hrupa. V njih ušesa se je začel glas, ki reže ko z nožem, ki te nareja besnega, kar je pa treba vendarle mirno prestatiti.

Na milijarde in milijarde komarjev

je stalno spremstvo teh vojakov, ki jim ni nobena stvar prihranjena. V dalji se pojavi Kuban. Čez pontonski most vkorakajo čete v »deželo od nikogar«.

Na obali se dolgo zaželele čete pomikajo naprej. Na mostovih ladij, ki so do vrha natovorjene z municijo, stojijo straže in strmijo v noč. Takšnega morja s tako majhno globino ni na vsem svetu nikjer več. Pa še tu ob severnem bregu Kubana! Čeprav je ponoči, pa so vojaki le v kratkih hlačah na straži in mesečina se zrcali na njih potnih telesih. Zdaj pa zdaj zašlišijo brenčanje, zaradi čemur bolečine ne dvigne roka in udarci po izbičanem telesu. Pritajeno brenčanje se poveča. Vojaki denejo obleko na svo-

ja, znoječa se telesa. Kaj ne bo te noči nikoli konec?

Na pomolu čaka spremstvo. Že cele vrste čakajo na to, da bodo spravile tovor v prve črte bojišča, tiger neposredno bližino vsi čutimo. Po nebu enakomerno švigajo bliski iz tisočih žrel, eksplozije napolnjujejo ozračje in vmes regajo mrtvaške raglje in se razlega streljanje protiletalskih topov. Lepe, svetle in pisane zvezde se dvigajo v nebo iz tega čarovniškega kotla, a kdo se zmeni za take prizore? Vsi smo prežeti z brenčanjem rojev komarjev, ki nas neprestano mučijo.

Onstran velike ceste je

zasilna bolnišnica

Vrata se venomer odpirajo, hiša je polna ječanja ranjenecv in tihih navodil strojniškega osigaja. Le v nekem prostoru je vse tiho. Zdaj pa zdaj se oglasi kratka beseda, vmes zaženketajo instrumenti. Tu odločajo o življenju in

smrti. Z rdeče obrobjenimi očmi radi prečutih noči se ozirajo zdravniki v vrata, ki skoz njih prinese novega bolnika. Z njim zahrumi roj komarjev skozi odprtino in napolni sobo s piskajočim brenčanjem in biča žvce zdravnikov, ki že nič več ne vedo, kaj se spanec.

Napočil je nov dan. Prva nemška letala zabrnijo na poletu na bojišče. A tudi sovražniki priletavajo. Znani oblaki po izstrelkih protiletalskih topov narejajo črne pike na nebesu. Bombe padajo, ostanki zidov se rušijo. Pod razcefranim listnim drevjem se zbere četa za odhod. Pozna se jim, da vojaki niso dosti spali. Njihovi, od pikov ranjeni obrazi in roke nam to povedo. Od vojaka do vojaka gre tovariš in stisne vsakemu v roko nekaj mehkega, okroglega in rumenega. Naglo da vsakdo tableto v usta. Obrazi teh moških, ki so že okamenili sprčo večne nevarnosti, se spajo, in tu pa tam pade kaka robata beseda. »Fej te bodi, kako je to grenko!« A vsi se zavedajo, da je to potrebno za zdravje, da je uspešno sredstvo zoper milijone mučiteljev. Počasi se pomakne četa naprej in nešteti komarji jo spremljajo.

Dediščina in bodočnost Arabske

Čeprav je Arabaka pod okriljem tujih zasedbenih oblasti navidezno mirna, pa tili pod to zasilno »odejo« tudi dandanašnji večni nemir. To je upajoči nemir prebujajočih se narodov, ki strmijo po izoblikovanju svoje lastne bodočnosti, o kateri bo nekoč odločil izid te vojne. Vedno iznova prebujajoči se upori v Palestini in hrabri obrambni boj Iraka proti angleški nasilni vladi se morejo smatrati kot znaki oživetja zavesti o slavni preteklosti, ki je bila skoraj za stoletja zaspala.

Arabstvo je šele s Mohamedovim naukomo stopilo v luč svetovne zgodovine, in tudi Rimljani so imeli pač le nejasne predstave o arabskem polotoku, ki so ga delili na Arabio Deserta, pustinsko Arabijo (današnja Saudova Arabija) in Arabio felix, srečno Arabijo (današnji Jemen). Jako je čudno, da se je nomadstvo, ki je bilo tako razdrapano

po notranjih bojih, šele tako pozno združilo v državo, potem pa je bila ta država seveda tako silna, da je v nekaj letih privedla Arabce do Atlantskega morja in do Indusa. Islam se je zelo hitro razširil, a ne toliko z ognjem in mečem kot s tem, da je bil sleherni, ki je pristopil k islamu, oproščen vseh davkov in davkov. Po Amajdih, čigar poglavarji so bili l. 750 v potokih krvi odstranjeni, so Abasidi preločili težišče arabske države v Irak. Pod Abasidi so Arabci počasi izgubili duhovno vodstvo države, ki so ga prevzeli Perzijci, in doba Abasidov pomeni konec arabske in islamske enotnosti. V dobi mongolskih pohodov v 13. stoletju je svet arabskih kultur že skoraj izgubil in islamska in arabska enotnost je vzplamtel v poslednjem sijaju takrat, ko so nastale pravljice Harun al Rašida. Potem pa je vsa slavna preteklost polagoma zaspala in se vprav v dobi te vojne iznova prebujala.

Kako Romunija prispeva k preskrbi Evrope s kruhom

Zaradi pridnosti romunskega kmeta in tozadevnih odredb vlade in tudi zaradi ugodnega vremena, je Romunija letos pridelala toliko žita, kakor ga ni v vseh dosedanjih petdesetih letih. A dobra letina ne zadeva samo žito, marveč je pridelek obilen tudi na sočivju, oljnicah in koruzi. Dasi se ni tozadevnih točnih podatkov, vendar je ugotovljeno, da je Romunija pridelala letos okrog 3.47 milijona ton pšenice, 0.43 milijona ton rži, 0.97 milijona ton ječmena, 0.54 milijona ton ovesa in 0.2 milijona prosa. Koruze je pridelala približno 4 milijone ton, a 0.5 milijona ton sočivja in 0.65 milijona ton oljnic. V teh številkah pa ni podatkov o pridelkih v pokrajinah med Dnjestrom in

Bugom. Te pokrajine merijo 40.000 kvadratnih kilometrov, izkoriščenih je 2.7 milijona hektarjev zemlje in od te odpade 70 odstotkov na orno zemljo. Tudi tu je bila žetev izredno bogata.

Potrebni poljedelski stroji za obdelovanje velikanskega romunskega polja so prihajali iz Nemčije in sicer je ta v poslednjih treh letih poslala Romuniji 4.700 traktorjev, prav toliko traktorskih plugov, dalje 85.000 navadnih plugov in 45 tisoč slamoreznic in številne mlatilnice, kosilnice, sejalnice, brane itd.

Zaradi izredno ugodne letine bo zlateti olajšana preskrba s prehrano romunskega prebivalstva. Slabi pridelki prejšnjih let so povzročili, da je morala tudi Romunija, ki je tako izrazito poljedelska dežela, jako štediti s prehrano, pšenične moke sploh niso uporabljali, ampak so imeli precej črn enotni kruh. Ker so morali koruzno moko bolj in bolj uporabljati za ljudi, je živinoreja precej trpela.

Zdaj pa ima Romunija povsem drugačne dneve pred seboj in tozadevni krogi že preudrajajo, kako bi se najbolje okoristili z letošnjim izrednim pridelkom. Prepričati hočejo, da se zaradi te »rekordne« žrtve ne bi povečal obtok bankovcev. Dosegli dovoljeni žetveni krediti romunske Narodne banke s izvoznimi krediti vred do dosegle žetve 20 milijard lejv. Navzlic temu pa se niso krite potrebe kreditov poljedelcev, čeprav so zadržge deloma že izrpalje svoja sredstva za nakup poljedelskih pridelkov.

Vlada je že julija meseca dvignila cene za pšenico nove žetve od 220.000 na 260.000 lejv za vaгон. Hkrati so v okviru glavnega komisariata za ustanovitev cen osnovali poseben urad, ki bo določal cene in jih nadzoroval. Vsem nakupovalcem pšenice je strogo prepovedano, da bi kupovali žito po nižjih cenah, kot je uradno določeno. Posebna količina iz žitnega prebitka je bila kot uporabljena za to, da bi se olajšala preskrba s kruhom. Povisali so splošni dnevni obrok kruha in prosta je prodaja žemelj in drugega peciva. Tudi prodaja otrobov je povsem

Tudi slepci lahko spregledajo

Ravnatelj vseh klinike v Jeni, dr. Seidl, je uspešno iznael nov način operacije, ki omogoči slepcem, da lahko spregledajo. Pri tem je dognal, da so operacije uspešne tudi pri odraslih po večletni slepoti, a spoznal je tudi to, da je slepota v jako teeni zvezi s čutom tipa, in da slepota prav za prav ni organska poškodba oči, ampak je le nejasnost pojmov. Omenjeni znanstvenik pravi:

Če smo hoteli razumeti potek, ki nastane, kadar slepci spregledajo, je bilo treba dognati najprej fiziološko spoznanje, ki ga zdaj pojmujejo, saj teorija vid-a še ni pojasnjena v vseh podrobnostih.

Slehernemu je znano, da je za vid pač največje važnosti oko. Ni pa še tako znano, da za vid ni le potrebno povsem zdravo oko, ampak da se mora slika, ki se očesu jasno prikazuje na mrežnici, dalje sprejati po očesnem živcu do onega dela velikih možganov, kjer je tako zvano središče vida.

Najprej smo vse to dognali na kliničnih primerih s otroki, ki so bili že od rojstva slepi in sicer zaradi sive mre-ne na očeh. Ko je bila mreža s operacijo odstranjena, niso otroci ničesar videli, čeprav so že videli, in so najprej po tedne dolgo razne predmete otipavali, da so dobili predstave o predmetih, ki so jih zdaj videli. Šele čez nekaj tednov »učenja«, so imeli sposobnost gledanja s pomočjo primernih naočnikov.

Nadalje smo videli, da otroci z zdravimi očmi v prvih štirih letih življenja izgubijo vid, če imajo zaradi prevelike občutljivosti za svetlobo po več tednov krčevito zaprte oči. Pri takih otrocih smo potem, ko je bila odstranjena napaka, ki so zaradi nje imeli otroci zaprte oči, dognali popolno slepoto in so se tu-

di ti otroci šele čez tedne s pomočjo otipavanja priučili gledanju.

V poslednjem času smo proučevali neštete primere pri odraslih. Tu smo dognali pri tistih, ki so bili do deset ali dvajset let slepi zaradi mreže na očeh, ki je nastopila v 25. letu starosti, a je zdravniki niso mogli odstraniti, jako zanimive pojave po posrečeni operaciji. Tudi ti so se po peraciji vedli kakov slepci, tako da smo že mislili, da se operacija ni posrečila. Šele čez nekaj tednov se jim je vrnila lastnost gledanja, ki so so ga morali iznova naučiti s tipanjem. Spoznali smo, da so bili zaradi večletne slepote pozabili vse prejšnje vtise vida.

ČRKOVNICA

a - a - b - b - e - e - e - e - e
f - g - i - i - i - i - i - i - k - l - l - l
n - n - o - o - p - r - r - r - r - s - s - s
t - t

Mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

. mo

Križanka št. 104

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
16			17						18				19	
20	21		22		23	24						25		
26			27				28		29					
30				31	32	33		34	35			36	37	
38		39		40								41	42	
43	44	45			46			47						
48					49	50			51					
52												53		

Vodoravno: 1. roman o misijonarju gobavecu, 11. slovenski dirigent, 16. matematični izraz, 17. staroegeptovski boginja, 18. nemški pesnik, sodobnik Prešernov, 19. zemlja, 20. mosko ime, 22. družina, 24. Vedijeva opera, 29. snov, 26. klic, 27. del sveta, 29. ločilo, 30. drag kamen, 32. rana, 35. konj, 38. slovenski pisatelj, 40. priimek pisatelja romana pod 1. vodoravno, 41. del rastline, 43. pesnitev, 45. trije enaki samoglasniki, 46. glasbeni izraz, 47. reka v Mali Aziji, 48. večja, 49. zvijača (tujka), 51. mišljenje, 52. prevajalec romana pod 1. vodoravno v slovenščino, 53. vladar tavrškega Kerzoneca.

Navpično: 1. reka v Rusiji, 2. Reka v Sibiriji, 3. oseba iz Don Carlosa, 4. ravnateljstvo, 5. rusko pristanišče, 6. osebni zaimek, 7. torej (tujka), 8. spomladansko žito, 9. žensko ime, 10. čud, 11. pisatelj romana pod 1. vodoravno, 12. zveza, 13. roman Michaelisove, 14. žensko tuje ime, 15. nevestin delež, 21. kraj na Notranjskem, 23. germanski duhovnik, 26. nekdanja poljska politična osebnost, 28. del vojske, 31. angleški pisatelj, 33. kraj na Hrvaškem, 34. turški državnik, 35. rasa, 36. kraj pod šmarno goro, 37. starolatinska boginja, 39. kmetijsko orodje, 41. gliva, 42. razmejitev, 43. mesto v Nemčiji, 44. dečko, 50. žival-ski glas.

Rešitev križanke št. 103

Vodoravno: 1. Sonce v senc, 12. Olga, 16. ideal, 17. Etna, 18. eks, 19. era, 20. golf, 21. sneg, 22. vprašan, 23. Una, 24. otep, 25. estet, 29. Edo, 30. rjavec, 33. alt, 34. ura, 36. Hus, 38. Damir, 39. absolutist, 41. gubernator, 46. irt, 48. pi, 49. oroden, 50. Ardeni, 51. rek, 52. Nino Salvaneschi.

Navpično: 1. Sigurd, 2. Odon, 3. Nela, 4. Caf, 5. Elster, 6. venec, 7. stapa, 8. Engels, 9. nav, 10. cep, 11. ikre, 12. osa, 13. Leše, 14. Grad, 15. agnostiki, 24. Oviedo, 26. stop, 27. tul, 28. tat, 31. ja, 32. ambon, 35. ruine, 36. hitro, 37. uspeh, 39. Anna, 40. Baal, 41. gon, 42. Res, 43. vrt, 44. oda, 45. Ren, 47. rie, 53. Uri.

je umrla na Otavicih... Ana Petrušič...

Na krst, ki se je zibala proti pokopališču je bil privezan križ, okoli njega pa so ležali šopki belih, modrikastih in rdečkastih aster, rož, ki jih je imela pokojnica najrajši in ki so vsako pozno poletje krasile vrtiček pred prisojno hišno steno.

Ljudje so se postavili okoli jame in okoli rdeččrjavne zemlje, v kateri so bili pomešani ostanki prekopanega davnega mrtveca: posamična rebra, pol spodnje čeljust